

SOOLO

Söödi seitse ametit

JOOSEP SANG

Raul Sööt on palju näinud ja teinud muusik, kes on Eesti jazzilaval silma paistnud juba tosinkond aastat. Alliteratsioonimaigulisi pealkirju mõlkus mul seda lugu visandades meelles teisigi, näiteks “Valgast Village Vanguardi” (esimene on Söödi sünnilinn, teine New Yorgi jazzimeka – tõi, ma ei tea siiani, kas Raul seal käinud ongi, kuid press on ju varemgi vassinud). Siiski jäi pinnale käesolev pealkiri, mis peegeldab Söödi tänaseid rakendusi: saksofonimäng oma ansamblis Sööt Group ja Tanel Rubeni ansamblis Hinkus, õpetajatöö Eesti Muusikaakadeemias ja Viljandi Kultuuriakadeemias, tegevus arranžeerija, helilooja ja produtsendina. Kas sai kokku seitse? Hakkame siis peale. Järgnev on kokkuvõte ühel veebruarilõpu laupäeval toimunud jutuajamisest etteantud teemadel.

Õppimisest ja õpetamisest

Käisin Otsa koolis, selle järel sai üht-teist tehtud ja paar plaati välja antud ning siis tuli Rootsi, kus olin ühe aasta. See oligi nii planeeritud – kasutada seda aastat hüppelauana ja siis edasi liikuda. Algselt pidin ma minema USAsse Berklee kooli, sain sinna osalise stipendiumi, ent siiski jäi palju raha puudu. Kuid ka Skurupi kool Rootsis oli väga hea koht, seal oli juba enne mind trummar Tanel Ruben. Ükskord käisin aga Kopenhaagenis, kõndisin sealsetel tänavatel ja vaatasin, et siia ma pean saama. 1998. aastal õppisingi juba Rütmiakadeemias.

Vahepealsesse aega mahtus European Youth Jazz Orchestra, mis oli minu jaoks oma suvise turneega sama tähtis kui Taani kool oma viie aastaga. Mängisin seal 1998. aasta suvel ja osalesin Põhja- ja Ida-Euroopa tuuril. See, et ma sain nii professionaalse kollektiiviga olla pikal turneel, oli minu jaoks hindamatu väärtusega, kuigi mingi selline kogemus oli mul olemas juba ansambli 2 Quick Start suvistest tuuridest.

European Youth Jazz Orchestra Pärnu kontserdilt on pärit meeldejäädav seik. Kuidagi oli kontserdile sattunud ka punkt teismeeas tüdrukuid. Publik võttis orkestri väga hästi vastu ja pärast ütles üks tüdrukutest, et ta poleks mingi hinna eest jazzkontserdile tulnud. Keegi oli ta poolvägisi kaasa vedanud, aga tema sai ootamatult nii suure elamuse, et hakkabki nüüd jazzi kuulama! Inimesele jõudis järsku ko-

hale arusaamine sellest, mida kujutab endast loominguline ja tõetruu musitseerimine. Tehniline oskus on ju väga tähtis, kuid tänapäeval on kogu maailm täis professionaalseid muusikuid, palgasõdureid, kes vorbivad muusikat ja kannavad selle ette. Kui muusikast otsida midagi, mis sind liigutab, jääb sellest käsitöösusest väheks.

Taanis veedetud aja jooksul tundsin ehk kõige rohkem puudust hingesugulastest – inimestest, kellega koos harjutada, katsetada erinevaid süsteeme, panna üksteist proovile, olla positiivses ja vastastikku arendavas konkurents. Alguses, kui ilmselt püüdsin ka koolis rohkem teha ja oma oskustega silma paista, sain tunda suhtumist: “ära sügele, me oleme siin kõik võrdsed, massist väljaulatuv pea raiutakse maha”. Mitte et keegi oleks otseselt nii öelnud, aga suhtumine oli selgelt tajutav. Täielik sotsialism!

Taani süsteemi vabameelsust peegeldab minu meelest hästi see, et kui sa lähed Rütmiakadeemiasse, istub fuajees hulk tegelasi, jalad laua peal, ja nurga taga on õlleautomaat. See ei tähenda, et seal õpivad täielikud loodrid, kuid üldine suhtumine on liiga lõtv. See lõtvus paistab Taanis igas valdkonnas silma ja see hoiak kajastub ka muusikas. Taanis on muidugi palju häid muusikuid, kuid siiski on mingi pingepuudu. Inimestel on justkui kõik võimalused eneseväljenduseks, aga pole mida väljendada. Samuti on sealne ringkond väga

Sööt muusaga

Tõnu Kõrvits:

“Raul Sööt on välismaal õppinud muusikuna eesti jazzit toonud mitmeid uusi tuuli. Mulle tundub, et ta kuulub “avali südamega” muusikute hulka, kes innustub ja süttib ideedest ja kelle paljudest headest omadustest on üks tähtsamaid olla uudishimulik. Nagu jõgi – mitte peatuda, olla alati kusagile teel.”

self-protective. Võõramaalast ei lasta naljalt meepoti ligi, kui ta ei ole just New Yorgist. Aga selles ei saa ka neid süüdistada – eks meie pisike konnatiik siin ole ju samasuguses kaitsepositsioonis. Vahest ehk Ameerika muusikud on selles osas kõige avatumad. Koosneb ju sealne elanikkond peaaegu eranditult immigrantidest.

Rootsi muusikud on minu arvates tõsisemad, ka Kopenhaagenis õppivad rootslased olid teisest puust. Kui vaadata, kes Rütmi konservatooriumis minu ajal harjutasid, siis olid need rootslased, soomlased, meie Jaak Sooäärega, itaallased, sakslased ja vaid harva mõni taanlane. Rootsi süsteem tähtsustab rohkem *bebop*'i traditsiooni ja on üldiselt õpilaste suhtes nõudlikum.

Minu jaoks on tegelikult alati primaarne olnud iseõppimine, isegi ajal, mil ma olen olnud mingi süsteemi osa. Seetõttu on mul õnnestunud alati seista mingil määral väljaspool süsteemi. Praegugi, kui näen kedagi omaette tegutsemas, ei takista ma teda. Kui ta on valel teel, jookseb ta varem või hiljem vastu seinale ja saab ise oma eksimusest aru.

Sööt õpilastega

Tõnu Laikre (klaver):

“Raul võtab õpetamise tööd tõsiselt, jättes samas tudengile piisavalt valikuvabadust. Ta ei rõhuta pidevalt, et peaksin rohkem tööd tegema – Rauli meetodis on midagi sellist, mis tekitab minus tugeva soovi antud muusikas sügavamalt “kaevata”, otsida, mõelda, harjutada ja kõike väärtuslikku kinnistada.”

Ma isegi ütleksin, et minu peamine püüd õpetajana on suunata inimene ise avastama saladusi, mitte kühveldada kõike labidaga ette. Siingi kehtib minu arust vanasõna: “Annad näljasele kala, toidad teda ühe päeva, õpetad aga näljase ise kala püüdma, toidad teda terve elu.” Võiks ju lugeda lõigu raamatust, anda sealtsamast kodutööd, nii semestri lõpuni välja. Diplom käes – riputa seinale. Mis edasi? Ei tea, võib-olla tänavale jäätist müüma. Jazzmuusika tähendab loomingulisust, võimet hetkes läbi mõelda mitu stsenaariumi, seejärel valida nendest üks ja see ellu viia.

Seda ei saagi õpetada. Saab vaid õppida ning välja arendada. Muidugi on olemas traditsioon, omad reeglid, just nagu malemänguski. Aga miks siis kõik, kellel on olemas male käsiraamatud, pole meistrid?

Ameerikas oli Baltimore'i Peabody Conservatory kool, kus 2001. aastal alustati esmakordselt kraadiõpet jazzmuusika alal. Ameerika haridussüsteem on võrreldes Skandinaaviaga konservatiivsem ja seal on alati neid, kes tõmbavad piiri “tõsise” ning “kerge” muusika vahele. Kogeda, kuivõrd vähe akadeemilise koolkonna esindajad teavad jazzist maal, kus jazz on sündinud, oli lihtsalt jahmatamapanev. Ma pole kusagil Euroopas tunnetanud sellist vastuseisu jazzile, nagu ma tundsin Ameerika “issandkui-toreda” valge keskklassi esindajate seas. Seal on õige ja vale okstraadiga eraldatud, kuid ilmselt just sellise konflikti pinnalt tekivadki uued värvid, kõlad ja mõtteviisid.

Baltimore'is õppisin ma Gary Thomase juures ja see oli nagu riik riigis. Mul oli privileeg puutuda kokku selliste meistritega nagu Thomas, Greg Osby, Ingrid Jensen, Paul Bollenbeck, Michael Formanek ja Howard Curtis. See on USA koolides väga haruldane, et sellised muusikud saavad omavahel kokku ja mängivad koos. Neid nähes hakkasin ma aru saama, et nad kõik on samasugusest materjalist ja samasuguse stardipositsiooniga nagu minagi ja et lisaks iseseisvale tööle määrab just keskkond selle, kuidas sa mängid, mõtled, töötad, suhtud teistesse.

Baltimore'is olin bändis Unit One Jazz Group, mis mängis klubides ja restoranides, kus maksti vähe ja kus polnud korralikke esinemistingimusi, kuid siiski oli palju mängida soovijaid. Mina sain nimetamisväärset suure osa oma haridusest just sellise praktika käigus. Samuti oli mul Baltimore'is mitu hingesugulast, kellega koos harjutada, kes suhtusid sama tõsiselt oma helikeele kujundamisse kui mina. Tihti kohtusin nende inimestega, et kuulata muusikat, koos harjutada, vahetada kogemusi, tähelepanekuid.

Eestis õpetajana töötades pole mul õnneks suuri gruppe ja ma katsun igale inimesele läheneda individuaalselt. Minu jaoks on grupis õppimine alati olnud problemaatiline. Kui õpetaja ei näe õpilaste erinevusi, on ta kõvasti puusse pannud. Mõni inimene ei peaks üldse sellel alal õppima ja see on õpetaja karm ülesanne inimene ümber pöörata ja talle muid valikuid soovitada. Eks me katsume nii Muusikaakadeemias kui Viljandis mingit süsteemi kujundada, kuid minu isiklik reegel on vältida reeglit ja iga inimest eraldi vaadelda. Lõpuks ei tee inimest targaks see, et ta on mitmed koolid läbi käinud või kohustusliku kirjanduse läbi lugenud. Peamine on ikka oma sisemine arusaamine elust ja oma mõtete ning sõnade järgi käimine, mida võib teha ka viie-

Hinkuse koosseisus Jazzkaarel.
FOTO KAUPU KIKKAS

Üks jääv hetk: Estonian Dream Big Band, Riho Sibul ja Raul Sööt Estonia kontserdisaali laval.

FOTO HARRI ROSPU

aastane laps.

Tõtt-öelda, viieaastane laps ongi tavaliselt vahetu, siiras ja otsekohene. Täiskasvanuks saades ja ühiskonda sulandudes kaovad need tunnused millegipärast kuhugi ära. Mulle meeldib end tegelikult tunda pigem treenerina. Mina ei õpeta midagi. Ma näitan vaid inimestele ust, millest nad ise peavad sisse astuma.

Muusika tegemisest

Kuidagi on nii läinud, et mind pole saksimängijana enam palju kuulda olnud. Mul on väga hea meel, et ma olen viimasel ajal saanud palju arranžeringuid teha – ju need lähevad siis kellelegi korda. Järjest rohkem meeldib mulle siiski ka pilli mängida. Võib-olla on veidi ebaõiglaselt öeldud, aga minu ümber pole olnud neid inimesi, kellega ma tahaksin muusikat teha. Minu muusika on minu jaoks kallis ja lähedane, ma ei tee seda äri pärast ega mingite võistluste tarvis. Muusika on isiklik ja sisemine asi ning on väga oluline, et inimesed, kes seda minuga koos teevad, sellega ka sobivad. Ansambelis ei tohi olla vastuolusid, ükskõik kas puhtprofessionaalseid või isiklikke. Kui olen mingi ansambli osa, ei tohi ma sellele vastu töötada, pean endale aru andma, et mul on siin masinavärgis oma roll. Kui ma kogun enda ümber grupi inimesi, loon ma ka omad reeglid, millele tuleb alluda. Küllap on mul suured nõudmised ja seetõttu on ka vähe võimalusi. Muusikud on ju kõik suured väljendajad ja keegi ei kannata, kui talle midagi öeldakse. See paistab eriti silma just meil – mida väiksemad on oskused ja mida piiratum on mõttemaailm, seda kõrgem on enesehinnang. Kõik on niivõrd haavatavad ja õrnakesed, et toimivat üksust on raske kokku

panna. Sööt Groupi praegune rahvusvaheline koosseis on minu jaoks tõeline *dream band*.

Minu viimase aja suurim eeskuju pole mitte mõni jazzmuusik, vaid hoopis dalailaama. Minu jaoks saab aina olulisemaks see, kuidas ma elan, kuidas maailma asjadele vaatan. Asjad, mida ma räägin või teen, on juba materialiseerunud, kuid enne neid tuleb see, mida sa oma peast ja südamest läbi lased. See on mulle järjest tähtsam ja paistab, et kogu maailm liigub selle poole, et oma südame häält kuulata ja nii oma mõtteid ja tegusid korraldada.

Viimasel ajal olen ma vähe muusikat kuulanud. Ma võin mõne ammu tuttava asja juurde tagasi tulla ja seda süvitsi kuulata, kas või kuu aega järjest. Vahel teen mõnest soolost transkriptsiooni ja tunnen selle üksikutest nootidest suurt rõõmu. Hetkel on minu jaoks selline kuulamine kõige olulisem. Vahel nõiub mind ära mõne filmi *soundtrack*, vahel kuulen midagi huvitavat raadiost, kuigi meil kuuleb raadiost harva midagi mõistlikku. Veel suurem luksus on minu jaoks kuulata maailma häält, kas või pargis või tänaval jalutades.

Mul on muusikalise prostitutsiooni vastu räige tõrge. Alati on olemas võimalus valida ja minu jaoks läheb piir väga kindlast kohast. Samas pole mul põhjust ega õigust teiste üle kohut mõista, sest igal inimesel on oma tee. Tänapäeval räägitakse palju prostitutsioonist ja nüpeldatakse üht kindlat ühiskonnagrappi. See ongi seesama, mida ma ennist rääkisin: ühed on “issandkui-toredad” ja teised “issandkui-pahad”. Oma keha müümine on väga väike asi selle kõrval, kui inimesed müüvad oma hinge. Siin on tagasiteed hoopis raske leida, kuid hingemüügi turg haarab suure osa meie ühiskonnast.

Mul on olnud viimasel ajal õnn teha asju, mis mulle meeldivad, ja saada selle eest tasu. See on suur privileeg, mida pole antud paljudele. Igaüks peab endalt küsima, kuidas jõuda selleni, et tegutseda oma südame järgi ja mitte teha seda, mis ei tundu õige. Vahel võib ka õigel teel kohata ebameeldivusi.

Minu meelest on inimesel alati vabadus oma teed valida selle järgi, mida ta enda sees tunneb. Me oleme kogu aeg valikute ees ja neil, kes teevad valiku oma südame järgi, hakkavad asjad kohe paremuse poole muutuma. Mõnikord tulevad lahendused just alles siis, kui sa võtad mingi riski. Kui ma aga hakkaksin mitmesuguste haldura-dega oma energiat killustama, ei saakski ma lõpuks oma tõelist mina näidata.

Kui teha midagi veendunult, jõuab see ka kuulajani. Viimasel ajal usun ma aina rohkem, et publikut ei tohi alahinnata. Inimesed ei ole lollid. Kuulaja võib olla muusikaliselt harimata – siis ei oska ta jälgida muusikalist vormi. Kuid sellest, kas laval tuleb siiras sõnum, saab aru iga laps

Sööt saksofoniga

Raivo Tafenau:

“Raul on muusik, kes suutis üllatada juba kümme aastat tagasi, ammu enne seda, kui ta välismaale õppima asus. Olen imetlenud tema fraasitunnetust, jazzi jaoks üliolulist *time*’ingut ja harmooniataju.

Saksofonistina on Raul positiivses mõttes mõistatus, mida olen alati tahtnud lahendada, minnes tema kontsertidele. Tean ning tunnen tema põhjalikkust – halba kontserti ei suuda Raul ealeski teha. Rauli puhul tahaksin küll hüüda: elagu jazz ja elagu fanatism!”

ja just nimelt ka võhik. Seetõttu on minu jaoks suurim kompliment see, kui tuleb muusikaväline inimene ja on kontserdist liigutatud.

Tänasest ja homsest

Muusika kirjutamine on võtnud suurema osa mu Eestis veedetud pooleteisest aastast – 2004. aasta sügisest kuni aastavahetuse ni sisustasid mu päevi ja öid tellimustööd Estonian Dream Big Bandile. Kaks erinevat kava, üks Hendrik Sal-Salleri ja teine Hedvig Hansoniga, valmisid teineteise kannul. Pinge oli väga suur, töö ise küllaltki mahukas. Mõlemale vokaalsolistile kirjutasin ma seitse bigbändiseadet ja kui kava valmis, selgus, et mul tuleb nende asjadega ka orkestri ette astuda ja ise juhatada. Dirigendiks hakata polnud mul küll kunagi plaanis.

Esimesel kontserdil oli mul alguses ikka päris kõrge tunne, aga iga järgnev koostöö on toonud EDBB muusikuid ja mind teineteisele lähemale. Nüansid hakkavad toimima ja see on hea tunne. Pean end väga privilegeeritud inimeseks, sest EDBB on suurepärase muusikute kooslus. Juba ettekantud Hendriku ja Hedvigi kavadega tuleb tõenäoliselt veel kontserte, samuti on plaanis mõlemad kavad plaadistada. Lisaks sellele oleme EDBB juhtkonnaga ka põhimõtteliselt jõudnud kokkuleppele minu autorikava asjus. Loodetavasti saame projekti teoks teha juba selle aasta lõpul. Tahaksin kutsuda ka külalissolisti, kuid kõigepealt tuleb kalendreid võrrelda ja rääkida kõigest muust olulisest, mis ikka selliste rahvusvaheliste projektide puhul on vaja lahendada.

Kõige värskem projekt on ehk Ain Agana sooloalbumi tarvis kirjutatud arranžeringud Tallinna Kammerorkestrile. See kava ongi praegu stuudios, kõik orkestripartiid on nüüdseks juba salvestatud, vaja on veel peale mängida mõned teemad ja soolod. Koostöö kammerorkestri ja dirigent Toomas Vaviloviga on olnud minu jaoks vist üks kõige hinnalisemaid kogemusi üldse. Keelpillirühma *sound* on mulle nagu narkootikum. Kui saad korra tunda, kuidas selline suurepärase professionaalidest koosnev orkester mängib sinu kirjutatud muusikat, siis tahad seda kogeda veel ja veel. Paistab, et ka siin oli keemia õige, sest niipea, kui asi sai “purki”, tegi Toomas Vavilov mulle ettepaneku kirjutada ERSO-le. Niisiis on nüüd mu töölaual ka ERSO visandid, millest peaks valmima teos käesoleva aasta septembriks-oktoobriks. See on vägev väljakutse.

Veebruaris tuli Tallinnas kokku mu oma koosseis Søt Group. Andsime siin vaid

Raul Sõot usub, et inimesel alati vabadus oma teed valida selle järgi, mida ta enda sees tunneb.

FOTO ERAKOGUST

ühe kontserdi, seejärel kaks Riias. Nüüd mõlgub mul mõttes võtta ette midagi suuremat, pikem turnee ja albumi salvestus. Rahvusvahelise koosseisu kokkukutsumine on kulukas ettevõtmine, aga ma ei taha oma muusika mängimisel ka latti alla lasta. Viimane kogemus näitas, et minu muusikale on ka Eestis publik täiesti olemas, ja et ma tahan väga Eestis rohkem mängida, olen

nüüd oma südameasjaks võtnud tuua Søt Group taas siia, et siis juba rohkem kontserte anda. Hetkel mängin ma ka ansambli Hinkus koosseisus. See on minu praktikas harva esinev juhtum – olla *sideman*, kes lihtsalt ilmub oma pilliga kohale, mängib, tunneb muusikast rõõmu ja läheb seejärel koju.

Ka õpetamine on minu jaoks tähtis. Mul on väga hea meel näha noorema põlvkonna seas huvi improvisatsioonilise muusika vastu. Noored, tugevad ja tõsised muusikud sunnivad loodetavasti ka vanu loorberitele kopitama jäänud eesti pillimehi oma tagumikke tugitoolist lahti ajama ja tööd tegema. Kord ütles mulle üks Eestis tuntud muusik, et õpetamine on selle oksa saagimine, millel ise istud. Ma ei nõustunud temaga siis ja ei nõustu ka täna. Teistele andes saame nii palju ka ise. Tõttõelda ma usun, et vist õpingi oma õpilastelt ise rohkem kui nemad minult.

Kui nüüd küsid, mis on mu prioriteet, kas õpetamine, mängimine või kirjutamine, bigbänd või sümfooniline koosseis, siis ütlen, et ma tahan kõike seda teha. Ja ma jõuan ka.

Sõot partituuriga

Mirjam Tally:

“Neist Raul Sõodi projektidest, mida olen juhtunud kuulama, on paar minu jaoks meeldejäävamat elamust seotud Estonian Dream Big Bandiga. Eelmise aasta jõulu paiku sattusin Hedvig Hansoniga, Rauli ja EDBB kontserdile, kus mind võlusid Rauli arranžeringud eesti lauluklassikast – ei üleliigset moosisust, nostalgitsemist ega ülepaitsutatud romantikapuhanguid. Bigbänd tõi mõneleegi algselt ballaadilikele loole Rauli seades hoopis “moeka biidi” juurde, toimusid põnevad karakterimuundumised, armastatud klassika mõjus seega üpris värske. Ja loomulikult võib mind ka EDBB ning Riho Sibula plaat (kus osa lugude arranžeringud on samuti Raulilt), muidugi juba koosseisu idee tõttu, aga tundub ka, et Raul oskab arranžerimisel vägagi täpselt arvestada sellisesse koosseisu n-ö olemuslikult sisse kodeeritud vastuoluga laulja ja massiivse bigbändi vahel.”